

THL:n lausunto:
panimoiden,
tislaamoiden ja
viinitilojen
ulosmyynti-
oikeuden
laajentaminen

Pia Mäkelä
Terveystieteiden tutkimuskeskus
27/04/2026

Lakiesityksen kokonaisuus huomioiden Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ei kannata pientuottajapoikkeuksien laajentamista.

Perustelut

Pientuottajille sallittuja poikkeuksia Alkon yksinoikeusmyyntiin laajennettaisiin monin eri tavoin:

- poikkeukset koskisivat kaikkia eri alkoholijuomatyyppejä ilman prosenttirajaa ja riippumatta valmistustavasta.
- poikkeukset koskisivat merkittävästi aiempaa suurempia tuottajia
- tuottajien itsenäisyyden vaatimuksesta luovuttaisiin.

Välitön vaikutus voi olla pieni.

Kyseessä on jälleen yksi lakimuutos, joka murentaisi yksinoikeusjärjestelmää ja sen kautta pitkällä tähtäimellä myös heikentäisi väestön hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta.

Muutosehdotuksia, mikäli pientuottajille halutaan laajennettuja oikeuksia

Lakiesityksen perusteluissa:

- Tavoitteena ei ole luoda Alkon kanssa kilpailevaa vähittäismyyntitoimintaa
- Tavoitteena on edistää erityisesti maaseutu- ja aluematkailua ja turismia, vahvistaa maaseudun elinvoimaisuutta sekä palvella vierailijoita, jotka menevät valmistuspaikalle kokemuksen ja matkailun vuoksi.
- On haluttu varmistaa, että valmistuspaikoilta tapahtuva myynti pysyy hyvin rajallisena.

Ehdotetut rajaukset eivät ole riittäviä vaan ne ovat ristiriidassa perusteluiden kanssa.

1) Poikkeusluvan sallima enimmäismyyntimäärä tulisi olla huomattavasti pienempi kuin 25 000 litraa puhdasta alkoholia vuodessa

- Vaihtoehtoisesti jollakin muulla tavalla tulisi varmistaa, ettei toiminta laajene kilpailemiseksi Alkon kanssa vaan kyseessä on aidosti vierailu tuotantopaikalla. Yksi tällainen **vaihtoehto olisi Ruotsin mallin mukainen pääsymaksun maksaminen vierailusta tuotantotilalla.**
- 25 000 litraa alkoholia = 1,4 miljoonaa oluttölkkiä, 700 sixpäkkiä per vrk x 365 pv
= 340 kpl puolen litran pulloa väkeviä x 365 pv – nämä eivät ole tilavierailijoille suunnattuja määriä.
- Tuotantotilan myymälässä voisi pistäytyä alkoholiostoksilla niin kuin missä tahansa myymälässä, ilman varsinaista tilavierailua
- Tuotantotilat voisivat sijaita vaikkapa kauppakeskuksissa, myös suurten kaupunkien keskustoissa
- Ne voisivat olla auki myös lauantai-iltaisina ja sunnuntaisin, kun Alkot ovat kiinni

Yhdistettynä suureen ulosmyynnin maksimimäärään laki tosiasiallisesti loisi kannustimen laajempaan myyntitoimintaan kuin perusteluissa on tarkoitettu sekä Alkon kanssa kilpailevaan vähittäismyyntiin

2) Pientuottajien määritelmää tulisi muuttaa: tuottajien vuodessa valmistaman alkoholin määrää tulisi alentaa selvästi 100 000 litrasta puhdasta alkoholia

- Esityksen mukaan poikkeuslupia voisi myöntää nykyiseen verrattuna neljä kertaa suuremmille panimoille ja kahdeksan kertaa suuremmille viinin tuottajille
- ulosmyyntioikeuden ulkopuolelle jäisivätkin ainoastaan muutamat suurtuottajat – kyse ei siis aidosti pientuottajista.
- Ruotsin vastaavassa ”gårdsförsäljning” laissa rajat ovat huomattavasti tiukemmat (noin 20 000 – 30 000 litraa puhdasta alkoholia per juomalaji).

3) Vaatimus toimijoiden oikeudellisesta ja taloudellisesta itsenäisyydestä tulisi palauttaa lakiin

- Tällä hetkellä tilaviinin ja käsityöläisoluen myynti on sallittu vain oikeudellisesti ja taloudellisesti itsenäisille toimijoille.
- Esityksen mukainen laki sallisi tuotteiden ulosmyynnin järjestämisen myös suurille toimijoille tytäryhtiöiden kautta.

Käytännössä ulosmyyntioikeus ei rajautuisikaan vain pientuottajiin.

Esityksen kannatettavat ratkaisut

- Ulosmyyntioikeus olisi sidottu tuotteiden valmistuspaikan yhteyteen tai välittömään läheisyyteen
- Pientuottajille ei annettaisi oikeutta toimitusmyyntiin eli verkkokauppaan suomalaisille kuluttajille
 - Kun pientuottajien ulosmyynnin on tarkoitus olla paikallinen, hyvin rajattu poikkeus alkoholin yksinoikeusjärjestelmään, verkkokaupan salliminen olisi erityisen ongelmallista
- Monopolin alaisia tuotteita voitaisiin myydä vain yhdessä saman valmistusluvanhaltijan valmistuspaikassa
- Lupia myönnettäisiin vain sellaisille toimijoille, jotka aidosti osallistuisivat alkoholijuoman valmistusprosessiin eivätkä esimerkiksi vain pullottaisi tuotteita
- Lupa koskisi vain tuottajan kyseisessä valmistuspaikassa itse valmistamiansa tuotteita.

Kiitos